

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

21 iulie 2020

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit în componența:

președinte

Iurie Diaconu

judecători

Liliana Catan

Ion Guzun

Victor Burduh

Nicolae Craiu

a judecat, fără participarea părților, recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău Popov Oleg și avocatul Nicolaev Ghenadie, în numele inculpatei Demean Elena, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 19 februarie 2020 în cauza penală privindu-le pe

Ceban Maria XXXXX, născută la XXXXX,
domiciliată în XXXXX

și

Demean Elena XXXXX, născută la XXXXX,
domiciliată în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 21.10.2016 – 18.04.2019;

Instanța de apel: 17.05.2019.– 19.02.2020;

Instanța de recurs: 19.05.2020 – 21.07.2020.

Asupra recursurilor ordinare declarate de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău Popov Oleg și avocatul Nicolaev Ghenadie, în numele inculpatei Demean Elena, Colegiul Penal lărgit

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Căușeni, sediul Central, din 18.04.2019 a fost încetat procesul penal intentat în baza art. 361 alin. (1) Cod penal în privința Mariei

Ceban și Elenei Demean, liberându-le de răspundere penală pe motiv că a expirat termenul prescripției tragerii la răspundere penală.

Corpul delict a fost lăsat anexat la materialele cauzei penale.

Cheltuielile judiciare în mărime de 430 lei au fost trecute în contul statului.

2. Prima instanță a constatat că Ceban Maria, activând în calitate de secretar al Primăriei XXXXX, înțelegând și conștientizând caracterul social periculos al acțiunilor sale ilegale, în perioada de timp 11.12.2008–29.06.2010, urmărind scopul confecționării documentelor oficiale false, care acordă drepturi, indiferent de tipul de proprietate și formă juridică de organizare, în scopul anulării Extrasului nr. XXXXX din Registrul de evidență a gospodăriilor din 08.05.2003 și titlului de autentificare nr. XXXX din 03.12.2015, urmărind scopul producerii unor consecințe juridice și săvârșirea unei fapte cu intenție, care poate produce consecințe socialmente periculoase, cunoscând cu certitudine că, conform calendarului ședințelor petrecute ale Consiliului local, la 12.03.2008, nu au avut loc alte întruniri ale Consiliului în ședințe, a confecționat un document fals, adică a emis și semnat ca secretar al Consiliului Local, Decizia ședinței Consiliului Sătesc XXXX nr. XXXXX din 12.03.2008 „cu privire la corectarea erorilor comise în timpul înregistrării masive a imobilelor în satul XXXXX”, în care a inclus date vădit false, privind modificarea – completarea Deciziei nr. XXXXX din 12.03.2008, cu modificarea ulterioară din „îndeplinirea prezentei deciziei se pune în seama primarului XXXXX N. Căldare”, în „De anulat Extrasul nr. XXXX din Registrul de evidență a gospodăriilor din 08.05.2003 și titlul de autentificare nr. XXXXX”, precum și a emis și semnat ca Secretar al Consiliului Local, anexa nr. 1 la Decizia XXXXX din 12.03.2008, cu privire la lista persoanelor fizice care necesită corectarea erorilor comise în timpul înregistrării masive a imobilelor în XXXXX, din „Până la corectare Ceban Alexandra XXXXX, cu nr. cadastral XXXXX, suprafața de 0,2007 ha și Damian Valeriu XXXXX cu nr. cadastral XXXXX, suprafața de 0,0079 ha – după corectare Demian Elena XXXXX, cu suprafața de 0,2086 ha, nr. cadastral XXXXX”, în „Până la corectare Ceban Alexandra XXXXX, cu nr. cadastral XXXXX, suprafața de 0,2007 ha și APL - cu nr. cadastral XXXXX,

suprafața de 0,0079 ha - după corectare Demian Elena XXXXX, cu suprafața de 0,2086 ha, nr. cadastral XXXXX”.

Conform Raportului de expertiză judiciară complexă grafoscopică și tehnică a documentelor nr. 354/12/1-R-1326 din 12.05.2016 s-a constatat că semnăturile din numele Maria Ceban din Decizia nr. XXXXX din 12.03.2008, pe care este aplicată impresiunea de ștampilă dreptunghiulară „Primăria satului XXXXX Cod fiscal XXXXX”, Decizia nr. XXXXX din 12.03.2008, pe care este aplicată impresiunea ce ștampilă dreptunghiulară „Primăria satului XXXXX IDNXXXXX Anexa nr. 1 la Decizia nr. XXXXX din 12.03.2008 și Procesul-verbal nr. 1 din 12.03.2008 în litigiu, au fost efectuate de însăși Ceban Maria, modelele de semnături ale căreia au fost prezentate la expertiză.

Acțiunile inculpatei au fost încadrate în baza art. 361 alin. (1) Cod penal – *confeccionarea documentelor oficiale false care acordă drepturi.*

Demean Elena, având scopul deținerii și folosirii unui document oficial fals, înțelegând și conștientizând caracterul social periculos al acțiunilor sale ilegale, în perioada de timp 11.12.2008 – 29.06.2010, de la o persoană neidentificată la moment de către organul de urmărire penală, a primit Decizia Consiliului Sătesc Cîrnățeni nr. XXXXX din 12.03.2008, cu privire la corectarea erorilor comise în timpul înregistrării masive a imobilelor în s. Cîrnățeni, pe care este aplicată impresiunea de ștampilă dreptunghiulară „Primăria satului XXXXX IDNO – XXXXX” și anexa 1 la decizia nr. XXXXX din 12.03.2008, dar în partea decisivă a deciziei și a anexei la aceasta, prin metoda falsificării semnăturilor de către Secretarul Primăriei XXXXX, Ceban Maria, datele fusese schimbate prin înscrierea unor date noi false, cu modificarea ulterioară din „îndeplinirea prezentei deciziei se pune în seama primarului XXXXX N. Căldare”, în „De anulat Extrasul nr. XXXXX din Registrul de evidență a gospodăriilor din 08.05.2003 și titlul de autentificare nr. XXXXX”, precum și în anexa nr. 1 la Decizia XXXXX din 12.03.2008 cu privire la lista persoanelor fizice care necesită corectarea erorilor comise în timpul înregistrării masive a imobilelor în XXXXX, din „Până la corectare Ceban Alexandra XXXXX, cu nr. cadastral XXXXX5, suprafața de 0,2007 ha și Damian Valeriu XXXXX, cu nr. cadastral XXXXX, suprafața de 0,0079 ha – după corectare Demian Elena

XXXXX, cu suprafața de 0,2086 ha, nr. cadastral XXXXX”, în „Până la corectare Ceban Alexandra XXXXX, cu nr. cadastral XXXXX, suprafața de 0,2007 ha și APL – cu nr. cadastral XXXXX, suprafața de 0,0079 ha – după corectare Demian Elena XXXXX, cu suprafața de 0,2086 ha, nr. cadastral XXXXX. Iar, ulterior în scopul legalizării actului fals, l-a prezentat la Oficiul Cadastral Teritorial Căușeni, filiala ÎS „Cadastru”.

Acțiunile inculpatei au fost încadrate în baza art. 361 alin. (1) Cod penal – *deținerea și folosirea documentelor oficiale false care acordă drepturi*.

2.1. În partea descriptivă, prima instanță a statuat că dubiul judiciar a fost înlăturat și că versiunea înaintată în susținerea nevinovăției a fost infirmată prin probe pertinente, concludente, utile și veridice ce coroborează și se completează în ansamblu.

Reieșind din faptul că inculpatele au comis infracțiune ce, potrivit art. 16 alin. (2) Cod penal, se atribuie la categoria celor ușoare, iar de la data consumării infracțiunii s-au scurs mai mult de 2 ani, speței îi sunt aplicabile prevederile art. 60 alin. (1) lit. b) Cod penal, dispunându-se încetarea procesului penal.

3. Nefiind de acord cu sentința, apeluri, în termenul legal, au declarat procurorul, inculpata Demean Elena și apărătorul Nicolaev Ghenadie, în numele inculpatei Demean Elena.

Procurorul prin apelul declarat a invocat că prima instanță a apreciat greșit că în privința Elenei Demean sunt aplicabile prevederile art. 60 alin. (1) lit. b) Cod penal, or termenul de prescripție nu a fost scurs, inculpata până în prezent deține și folosește actul falsificat în cadrul cauzei civile.

Instanța neîntemeiat a respins demersul procurorului de modificare a învinuirii inculpatei Demean Elenei în care urma să fie menționat faptul că infracțiunea săvârșită de către aceasta este continuă, aceasta nefiind consumată și pe perioada examinării cauzei penale de către instanța de judecată, adică până în 2019.

De asemenea, instanța urma a dispune încasarea cheltuielilor de judecată din contul ambelor inculpate, deoarece expertiza grafologică a fost efectuată în urma comiterii faptei infracționale și speței îi sunt aplicabile prevederile art. 75 a Legii 68 din 14 aprilie 2016.

Drept urmare, se solicită casarea sentinței și adoptarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Demean Elena să fie recunoscută culpabilă de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (1) Cod penal și stabilirea pedepsei cu amendă în mărime de 650 unități convenționale și încasarea, în mod solidar, din contul inculpatelor Ceban Maria și Demean Elena în folosul statului 430 lei cu titlu de cheltuieli judiciare.

În rest sentința să fie lăsată fără modificări.

Inculpata Demean Elena prin apelul declarat a solicitat casarea sentinței și adoptarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit, pentru prima instanță, prin care să fie achitată deoarece în acțiunile sale lipsesc elementele componente de infracțiune prevăzută la art. 361 alin. (1) Cod penal, motivând că înscrisurile și declarațiile martorilor reținute ca probe a confirmării vinovăției sale luate separat sau în ansamblu nu confirmă cele statuate de prima instanță, fiind făcută o apreciere eronată a probatoriului administrat.

Avocatul Nicolae Ghenadie în apelul declarat în numele inculpatei Demean Elena a arătat că în Decizia nr. XXXXX din 12.02.2008 neautenticată, care a fost ridicată de la Oficiul Cadastral Teritorial Căușeni, se indică la adoptarea actului în vederea reparării erorilor comise în timpul înregistrării masive a imobilelor în XXXXX, fără mențiunea „și acordul Damian Valeriu și Ceban Alexandra Macar”, care se regăsește în Decizia nr. XXXX din 12.08.2008 autentică.

Totodată, în Decizia nr. XXXXX din 12.03.2008 neautentică, care a fost ridicată de la Oficiul Cadastral Teritorial Căușeni se regăsește o sintagmă nouă cu următorul conținut „*De anulat Extrasul nr. XXXXX din Registrul de evidență a gospodăriilor din 08.05.2003 și titlul de autentificare nr. XXXXX din 03.12.2003.*”

În anexa nr. 1 neautentică, ridicată de la Organul Cadastral Teritorial Căușeni sintagma care se regăsește în anexa nr. 1 autentică „*Damian Valeriu XXXXX*” este înlocuită cu sintagma „*APL*”.

Prin urmare, analizând conținutul Deciziei nr. XXXXX din 12.03.2008 și anexei nr. 1 ridicate de la Arhiva raională Căușeni care sunt autentice și Deciziei nr. XXXXX din 12.03.2008 și anexei nr. 1 ridicate de la Oficiul Cadastral Căușeni care nu sunt autentice, sub aspectul acordării dreptului de a legaliza dreptul de proprietate

asupra terenului cu numărul cadastral XXXXX, concluzionează că prin adoptarea Deciziei nr. XXXXX din 12.08.2008 și anexei nr. 1 care sunt autentice, Consiliul local Cîrnățeni constată ilegalitatea acordului între Damian Valeriu și Ceban Alexandra asupra terenului în mărime de 0,2086 ha proprietara căruia *de jure* este Demean Elena.

Mai mult decât atât, în anexa nr. 1 este indicat că până la corectare terenul cu suprafața de 0,2007 ha cu numărul cadastral XXXXX înregistrat după Ceban Alexandra XXXXX și terenul cu suprafața de 0,0079 ha cu numărul cadastral XXXXX atribuit lui Damian Valeriu XXXXX ilegal prin așa numita înțelegere între aceste două persoane, după corectare Consiliul local XXXXX având atribuțiile respective, constată că terenul cu suprafața de 0,2007 ha și 0,0079 ha aparține cu drept de proprietate Elenei Demean, adică terenul cu suprafața de 0,2086 ha (0,2007 ha + 0,0079 ha).

Prin confecționarea Deciziei nr. XXXXX din 12.08.2008 și anexei nr. 1 care au fost ridicate de la Organul Cadastral care nu sunt autentice, nu se constată expres că terenul cu suprafața de 0,2086 ha aparține cu drept de proprietate Elenei Demean, fiindcă în conținutul Deciziei nu sunt reflectate careva nume, dar în anexă este indicat că terenul cu suprafața de 0,0079 ha aparține „APL”, cu alte cuvinte, administrației publice locale, adică confirmă afirmațiile lui Damian Valeriu că terenul cu suprafața de 0,0079 ha pe care ultimul a construit magazin aparținea administrației locale și în anul 1996 i-a fost atribuit în proprietate privată și că terenul cu suprafața de 0,2007 ha aparține Alexandrei XXXX Cioban, dar nu inculpatei Demean Elena.

Din cele expuse mai sus, se constată cu certitudine că Decizia nr. XXXXX din 12.08.2008 și anexa nr. 1 care sunt neautentice, nu acordă careva drepturi care ar facilita înregistrarea dreptului de proprietate asupra terenului cu suprafața de 0,2086 ha de către Demean Elena, dat fiind faptul că există Decizia nr. XXXXX din 12.08.2008 și anexa nr. 1 autentică care confirmă incontestabil acest drept și ele pot fi ridicate și folosite oricând de către aceasta.

Actul de învinuire și rechizitoriul nu indică care anume drepturi acordă Decizia nr. XXXXX din 12.08.2008 și anexa nr. 1 care sunt neautentice, sau de care anumite

obligații eliberează aceste documente, care persoană concretă beneficiază de drepturi ori este eliberată de obligații. Deținerea și folosirea intenționată de către Demean Elena a Deciziei nr. XXXX din 12.08.2008 și anexei nr. 1 care sunt neautentice în situația când există documente autentice care confirmă dreptul de proprietate asupra terenului, sunt alogice și lipsite de coerență.

Procurorul a susținut învinuirea în privința inculpatei Demean Elena invocând că de la Oficiul Cadastral Teritorial au fost ridicate în original Decizia nr. XXXXX din 12.08.2008 și copia anexei nr. 1 care sunt neautentice, fără a face careva investigații de a stabili cine a depus aceste înscrisuri la dosarul cadastral cu nr. XXXXX.

Analizând înscrisurile nominalizate și alte documente anexate la cauza penală, se constată că Organul Cadastral Teritorial Căușeni la primirea Comenzii cu nr. XXXXX din 29.06.2010 nu a respectat Legea Cadastrului bunurilor imobile nr. 1543-XIII din 25.02.1998 și Instrucțiunea „Cu privire la înregistrarea bunurilor imobile și a drepturilor asupra lor” din 22.06.2005.

Astfel, de către Oficiul Cadastral Teritorial Căușeni n-a fost respectată instrucțiunea, fiindcă Decizia nr. XXXXX din 12.03.2008 și anexa nr. 1, reprezintă un document de drept care are două file și trebuia să fie numerotat și cusut. Totodată, Oficiul Cadastral Teritorial Căușeni a efectuat o enumerare sumară a documentelor ce servesc ca temei de înregistrare fără a indica numărul și data acestora. La fel, Oficiul Cadastral Teritorial Căușeni a încălcat prevederile stipulate în art. 31 alin. (1) lit. d) din Legea Cadastrului, fiindcă documentele prezentate nu corespund cerințelor stabilite de legislație, așa se pretinde că la Comanda cu nr. XXXXX din 29.06.2010 au fost anexate Decizia nr. XXXXX din 12.03.2008 în original și copia anexei nr. 1. Or, Oficiul Cadastral Teritorial Căușeni nu a fost în drept să accepte spre anexare la dosarul cadastral a înscrisurilor nominalizate și anume decizia în original, iar anexa în copie care este parte componentă a deciziei.

În Comanda cu nr. XXXXX din 29.06.2010 este indicat că a fost anexată Decizia pe o pagină, însă lipsește mențiunea că a fost prezentată anexa nr. 1, acest fapt trezește bănuieli verosimile că probele în privința inculpatei sunt aranjate, deoarece nu este clar cum a apărut în dosarul cadastral acest înscris.

Totodată, de către Oficiul Cadastral Teritorial Căușeni nu au fost respectate nici prevederile din pct. 28) al Instrucțiunii, or, pe toate înscrisurile ridicate de către organul de urmărire penală și prezentate de către organul cadastral, care au fost anexate la cauza penală, lipsește data primirii înscrisurilor confirmate prin ștampila și semnătura persoanei responsabile de la Oficiul Cadastral Teritorial Căușeni.

Reieșind din prevederile art. 31 din Legea Cadastrului și pct. 39) al Instrucțiunii din 22.06.2005, Registratorul de stat are obligația de a adopta o decizie motivată de refuz a înregistrării dreptului cu restituirea documentelor prezentate solicitantului sau reprezentantului acestuia. La materialele cauzei lipsește decizia de refuz a înregistrării dreptului asupra terenului cu suprafața de 0,2086 ha solicitată în Comanda cu nr. XXXXX din 29.06.2010. Acest fapt conduce spre ipotezele, fie că Registratorul de stat a încălcat obligația prevăzută de legislația cadastrală de a emite o decizie de refuz, fie că organul de urmărire penală a omis ridicarea și anexarea la cauza penală a deciziei de refuz.

Prin urmare, aceste inacțiuni trezesc o bănuială că probele sunt aranjate, deoarece din conținutul deciziei urmau a fi elucidate circumstanțele absolut necesare pentru a stabili care înscrisuri au fost anexate la Comanda cu nr. XXXXX și de cine.

Analizând Comanda nr. XXXXX din 29.06.2010 se constată că această comandă a fost restituită lui Damian Valeriu la 09.07.2010. Faptul dat este confirmat de partea vătămată.

Afirmația inculpatei Demean Elena precum că ea nu a depus și nu a semnat careva cereri la OCT Căușeni în anul 2010 pare a fi veridică și această versiune nici măcar nu a fost dezbătută de către acuzatorul de stat.

Organul Teritorial Cadastral Căușeni la depunerea și returnarea comenzii cu nr. XXXXX din 29.06.2010 nu a respectat legislația cadastrală, admițând încălcări grave la primirea documentelor privind înregistrarea bunului imobil cu nr. XXXXX cadastral și refuzul de a înregistra acest imobil.

Organul Teritorial Cadastral Căușeni a returnat comanda nr. XXXXX lui Damian Valeriu care nu dispunea de împuternicirile necesare. Acest fapt ridică o bănuială rezonabilă că ultimul a fost cel care a depus această cerere din numele

inculpatei Demean Elena, anexând decizia nr. XXXXX din 12.03.2008 în original (neautentică) și copia anexei nr.1 (neautentică).

Aceste circumstanțe importante nu s-au cercetat, cel puțin aceasta se constată din conținutul procesului verbal de audiere a martorului Balan I. din 24.02.2016

Mai mult decât atât, acuzatorul de stat în cadrul examinării cauzei în prima instanță a refuzat interogarea martorului Balan I. solicitând, totodată, anexarea la materialele cauzei a unor înscrisuri în copii. Aceste înscrisuri din dosarul cadastral cu nr. XXXXX nu au fost legalizate conform legii de către Organul Cadastral Teritorial Căușeni, însă pe aceste înscrisuri s-au făcut niște constatări că ele au fost anexate la Comanda nr. XXXXX din 29.06. 2010, subminând astfel actul de justiție.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 19 februarie 2020 au fost respinse ca nefondate apelurile inculpatei și a avocatului acesteia, și admis apelul procurorului din alte motive inclusiv din oficiu, potrivit art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală, casată total sentința, și pronunțată o nouă hotărâre conform modului stabilit pentru prima instanță prin care Ceban Maria și Demean Elena au fost recunoscute vinovate de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (1) Cod Penal, fiind liberate de pedeapsa penală, din motivul expirării termenului de prescripție privind tragerea la răspundere penală.

Cheltuielile de judecată în mărime de 430 lei au fost trecute în contul statului.

4.1. Motivându-și soluția, instanța de apel a statuat că:

- la pronunțarea sentinței nu s-a ținut cont de prevederile art. 101 alin. (1), art. 384 alin. (3), art. 385 alin. (1) Cod de Procedură Penală;

- deși s-a reținut că vinovăția inculpatelor a fost confirmat integral prin probele acumulate în cadrul urmăririi penale și cercetate în ședința de judecată, în dispozitiv nu se regăsește mențiunea privind constatarea că Ceban Maria și Demean Elena sunt vinovate în săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală, fiind indicat doar că procesul penal în privința acestora se încetează, liberându-le de răspunderea penală, în legătură cu expirarea termenului de prescripție a tragerii la răspundere penală;

- încetarea procesului penal pe motivul expirării termenului de prescripție tragerii la răspundere penală făcută de către instanța de fond nu corespunde normelor de drept, în situația în care, instanța mai întâi urmează să recunoască persoana

vinovată de comiterea faptei ilegale, iar apoi să dispună încetarea procesului penal pe motivul expirării termenului de prescripție tragerii la răspunderea penală;

- se consideră dovedită indubitabil vina Mariei Ceban și Elenei Demean, acțiunile lor just fiind calificate în baza art. 361 alin. (1) Cod penal, iar personalitatea acestora este susceptibilă de a fi supusă răspunderii penale;

- Ceban Maria, activând în calitate de secretar al Primăriei XXXXX, a inclus date vădit false în decizia nr. XXXXX din 12.03.2008 cu privire la corectarea erorilor comise în timpul înregistrării masive a imobilelor în XXXXX, emisă de Consiliul Sătesc și anexa nr. 1 la decizie, iar inculpata Demean Elena la rândul său, a deținut și a folosit acest document oficial, primit anume de la Ceban Maria or, conform răspunsul nr. XXXXX din 15.06.2016, parvenit de la Primărie reiese că în Registrele de intrare a petițiilor pentru anii 2008-2014 nu a fost găsită nici o cerere înaintată de către Demean Elena cu scopul eliberării în original sau în copie a Deciziei Consiliului sătesc XXXXX nr. XXXXX din 12.03.2008, cu privire la corectarea erorilor comise în urma măsurărilor masive a imobilelor în XXXXX;

- fapta incriminată Mariei Ceban și Elenei Demean a fost consumată odată cu confecționarea, deținerea și folosirea deciziei falsificate nr. XXXXX din 12.03.2008;

- este dovedită integral prezența în acțiunile inculpatelor a laturii subiective or, în baza deciziei falsificate nr. XXXXX din 12.03.2008, prin hotărârea judecătoreiei Căușeni din 13.05.2015, a fost obligat Consiliul sătesc XXXXX și primăria Cîrnățeni, să execute integral decizia Consiliului sătesc XXXXX nr. XXXXX din 12.03.2008 și anexa nr. 1 la aceasta și să elibereze titlu de autentificare a dreptului deținătorului de teren pe numele Elenei Demian pentru terenul identificat cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața totală de 0,2086 ha;

- este eronată opinia acuzării că instanța neîntemeiat a încetat procesul penal în privința inculpatelor în legătură cu expirarea termenului de prescripție, or în cadrul cercetării judecătorești, nu au fost prezentate careva probe ce ar confirma că inculpatele ar fi folosit până în prezent actul vădit fals, care acordă drepturi;

- solicitarea privind încasarea din contul inculpatelor a cheltuielilor judiciare în mărime de 430 lei pentru efectuarea raportului de expertiză grafoscopică și tehnică

a documentelor din 12.05.2016 este nefondată, acestea constituind cheltuieli efectuate în cadrul urmăririi penale în vederea acumulării probatoriului necesar pentru demonstrarea vinovăției în comiterea infracțiunii incriminate, cheltuieli ce sunt trecute în contul statului;

- sunt nefondate afirmațiile apărătorului că actul de învinuire și rechizitoriul nu indică care anume drepturi acordă Decizia nr. XXXXX din 12.08.2008 și anexa nr. 1 care sunt neautentice sau de care anumite obligații eliberează aceste documente, care persoană concretă beneficiază de drepturi ori este eliberată de obligații. Deținerea și folosirea intenționată de Damean Elena a Deciziei nr. XXXXX din 12.08.2008 și anexei nr. 1, care sunt neautentice în situația când există documente autentice care confirmă dreptul de proprietate asupra terenului, sunt alogice și lipsite de coerență.

Prin includerea datelor vădit false în Decizia nr. XXXXX din 12.08.2008 și anexa nr. 1, de către inculpata Ceban Maria și ulterior, deținerea și folosirea acestor acte false de către inculpata Demean Elena se lezează interesele părții vătămate Damian Valeriu, în situația în care, prin includerea în decizie nr. XXXXX din 12.08.2008 a mențiunii „De anulat Extrasul nr. XXXXX din registrul de evidență a gospodăriilor din 08.05.2003 și titlul de autentificare nr. XXXXX din 03.12.2003”, lui Damian Valeriu i se lezează dreptul asupra bunului construit pe lotul de teren alocat prin decizia nr. XXXXX din 20.08.1996, în mărime de 1 ar din suprafața de pământ a Alexandrei Macarie Ciobanu, pentru construcția și deschiderea unității comerciale.

Afirmația că Organul Cadastral Teritorial Căușeni la primirea Comenzii cu nr. XXXXX din 29.06.2010 nu a respectat Legea Cadastrului bunurilor imobile nr. 1543-XIII din 25.02.1998 și Instrucțiunea „Cu privire la înregistrarea bunurilor imobile și a drepturilor asupra lor” din 22.06.2005, nu poate constitui temei de achitare a Elenei Demean.

5. Împotriva deciziei, recurs ordinar au declarat procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău Popov Oleg și avocatul Nicolaev Ghenadie, în numele inculpatei Demean Elena.

Procurorul prin recursul declarat a invocat că:

- judecând apelurile, instanța a depășit limitele judecării cauzei penale, or sentința în privința Mariei Ceban a fost contestată doar în ceea ce privește cheltuielile judiciare. Prin urmare, sentința, în latura penală, în ceea ce o privește pe Ceban Maria urma a fi menținută;

- instanța de apel a motivat contradictoriu soluția adoptată, confundându-se instituția aprecierii probelor cu noțiunea de constatare a vinovăției;

- motivarea respingerii cerințelor procurorului-apelant este neîntemeiată, instanța necombătând în nici un mod afirmația că Demean Elena continuă să folosească actul falsificat, cauza civilă fiind pedente în instanța de apel, fiind lăsat fără apreciere extrasul de pe Portalul național al instanțelor, compartimentul Curtea de Apel Chișinău a ședințelor de judecată în cauza 02-3a-2130-28012019.

În drept recursul ordinar se întemeiază în baza art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și prin el se solicită casarea totală a deciziei și dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată.

Avocatul Nicolaev Ghenadie în recursul ordinar declarat în numele inculpatei Demean Elena invocă eroarea prevăzută în pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală și motivează că instanța de apel a enunțat o soluție ce contravine probelor administrate de apărare, care au fost obiect de studiu, însă au fost lăsate fără apreciere, motivarea stabilirii vinovăției fiind făcută prin fraze de ordin general. De asemenea, fără o motivare a fost lăsată și problema „probelor aranjate”.

Terenul pe care este amplasată construcția lui Damian Valeriu și terenul ce aparține Elenei Demean sunt două terenuri distincte, înregistrate cu două numere cadastrale diferite, excluzându-se prejudicierea drepturilor și intereselor primului.

Declarațiile părții vătămate urmează a fi apreciate critic, acesta încercând să mușamalizeze acțiunile sale ilegale de acaparare a terenului.

Demean Elena nu cunoaște și nu putea cunoaște că în unele decizii a fost schimbat conținutul, ea primind actele de la sora sa, lipsind latura subiectivă a componenței de infracțiune.

Prin ordonanța din 03 august 2016 s-a dispus neînceperea urmăririi penale în privința lui Damian Valeriu, motivându-se că ultimul nu cunoștea că Decizia nr. XXXXX din 12 martie 2008 pe care a primit-o de la Ceban Maria este falsă.

Instanța de apel a fost sesizată că învinuirea nu este completă, cu toate acestea, o motivare în acest sens nu a fost făcută.

Judecând apelurile, instanța de apel a încălcat prevederile art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală, înrăutățind situația inculpatei, or prima instanță a încetat procesul penal și a liberat pe Demean Elena de răspunderea penală, iar cea de apel, fiind sesizată la greșita concluzie de intervenire a termenului de prescripție și cheltuieli de judecată, a pronunțat o hotărâre de încetare și liberare de pedeapsa penală, cel de-al doilea caz înrăutățind situația inculpatei.

Apărarea a înaintat solicitare de a fi interpelarea și cercetarea dosarului cadastral al bunului imobil cu numărul cadastral XXXXX, solicitare care nu a fost soluționată de instanța de apel, aducând atingere dreptului la apărare.

Drept urmare, se solicită casarea totală a hotărârilor judecătorești cu adoptarea unei noi hotărâri prin care Demean Elena să fie achitată, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii

6. Se apreciază că recursurile ordinare au fost depuse în termenul legal și nu sunt în mod vădit nefondate, în sensul art.432 Cod de procedură penală, fiind admisibile.

7. Judecând recursurile ordinare în raport cu materialele cauzei, Colegiul Penal lărgit concluzionează că acestea urmează a fi admise, casată decizia instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Exigențele CoEDO obligă instanțele de recurs de a rectifica eroarea de procedură comisă de instanța de fond, în caz contrar art. 6 este încălcat, or se afectează echitatea procedurii (hotărârea CtEDO *Leoni versus Italia*).

Hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept, enunțate exhaustiv în prevederile art. 427 alin. (1) pct. 1)-16) Cod de procedură penală.

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, *judecând recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceiași instanța de apel, în cazul în care*

eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs. Această soluție este incidentă speței din următoarele considerente:

Verificând criticile expuse în recursurile ordinare în raport cu decizia, Colegiul constată, că acestea sânt întemeiate și că erorile de drept nu pot fi corectate în prezenta procedură, or instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza în fond, substituind instanța care a judecat apelurile cu încălcarea prevederilor legii procesual-penale.

În primul rând, potrivit art. 415 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de apel adoptă următoarea soluție: *admite apelul, casând sentința parțial sau total, inclusiv din oficiu, în baza art. 409 alin. (2), și pronunță o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit, pentru prima instanță.*

Din partea dispozitivă a decizie rezultă că instanța de apel a adoptat soluția „...Admite apelul procurorului în Procuratura raionului Căușeni, Nimirschi Sergiu, din alte motive inclusiv din oficiu potrivit art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală, casează total sentința Judecătoriei Căușeni, sediul Central din 18.04.2019 și pronunță o nouă hotărâre în acesta parte, potrivit modului stabilit pentru prima instanță după cum urmează:

Ceban Maria și Demean Elena se recunosc vinovate în baza art. 361 alin.(1) Cod Penal și liberează de pedeapsa penală, din motivul expirării termenului de prescripție privind tragerea la răspundere penală....”

Vis-à-vis de soluția „*admiterii din alte motive inclusiv din oficiu potrivit art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală*” a apelului, se statuează că ea nu este specifică materiei penale și nu este reglementată de Codul de procedură penală.

Din interpretarea normei cuprinse în art. 415 alin. (2) Cod de procedură penală rezultă că soluția de „*din alte motive inclusiv din oficiu potrivit art. 409 alin.(2) Cod de procedură penală*” se referă doar la casarea totală sau parțială a hotărârii judecătorești nu și la cererea de apel.

Prin urmare, instanța de apel a pronunțat o soluție neprevăzută de art. 415 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală când a decis „*Admite apelul ... din alte motive inclusiv din oficiu potrivit art.409 alin.(2) Cod de procedură penală....*”.

În al doilea rând, art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală prevede că *instanța de apel judecă apelul numai cu privire la persoana care l-a declarat și la persoana la care se referă declarația de apel și numai în raport cu calitatea pe care apelantul o are în proces și doar în aceste limite, afară de temeiurile invocate și cererile formulate de apelant, poate să examineze aspectele de fapt și de drept ale cauzei, însă fără a înrăutăți situația apelantului sau a persoanei la care se referă declarația de apel.*

Potrivit art. 411 Cod de procedură penală *instanța de apel examinează cauza prin extindere cu privire la părțile care nu au declarat apel sau la care acesta nu se referă, având dreptul de a hotărî și în privința lor, fără să creeze acestor părți o situație mai gravă.*

Se statuează că instanța de apel greșit a indicat că nu s-a constatat fapta infracțională de către prima instanță, or cum rezultă din lecturarea textului sentinței, fapta infracțională a fost constatată (*pct. 1 și 2 a sentinței*), indicându-se și că „... instanța găsește demonstrate acțiunile inculpatei Ceban Maria încadrate juridic în baza art. 361 alin. (1) Cod penal, după indicii calificativi: confecționarea documentelor oficiale false care acordă drepturi, și a inculpatei Demean Elena încadrate juridic în baza art.361 alin.(1) Codul penal, după indicii calificativi: deținerea și folosirea documentelor oficiale false care acordă drepturi.” (*pct. 17 a sentinței*) doar că se atestă o neconcordanță între partea descriptivă și cea dispozitivă, or prima instanță nu a enunțat soluția de „*recunoaștere a vinovăției*” și apoi de „*liberare de răspundere penală*”, așa cum prevede art. 395 alin. (1) Cod de procedură penală. anume prin prisma aceste erori, instanța de apel era în drept de a aplica prevederile art. 409 alin. (2) și 411 Cod de procedură penală și în privința Mariei Ceban.

Instanța de apel prin enunțarea soluției de liberare de pedeapsa penală a înrăutățit situația inculpatelor și a pronunțat o soluție nemotivată, partea descriptivă fiind contradictorie părții dispozitive.

Din analiza Codului penal rezultă că *liberarea de răspundere penală* este un institut aparte de cel a *liberării de pedeapsa penală*, cazurile aplicării primul fiind indicate în prevederile art. 53 Cod penal, iar cel de-al doilea în art. 89 Cod penal.

Prin liberarea de la răspunderea penală se prezumă renunțarea din partea statului la condamnarea și aplicarea unei pedepsei. În aceste cazuri, instanța de judecată va adopta o sentință de încetare a procesului penal în baza art. 332 alin. (1) Cod de procedură penală.

La adoptarea sentinței, instanța de judecată trebuie să verifice dacă persoana care a comis fapta ce conține semnele componenței de infracțiune urmează a fi liberată de răspundere penală în cazurile prevăzute de articolul 53 Cod penal.

În cazul în care instanța de judecată nu stabilește temeiuri de a aplica art. 53 Cod penal, acest fapt înseamnă că inculpatul trebuie să fie condamnat, instanța urmând să verifice dacă aplicarea pedepsei este rațională. Astfel, dacă se va constata că există circumstanțele prevăzute de art. 89 Cod penal, instanța poate dispune adoptarea unei sentințe de condamnare cu liberarea totală sau parțială de pedeapsa penală.

Conform materialelor cauzei, prima instanță a *liberat inculpatele de răspundere penală*, făcând referire la prevederile art. 60 alin. (1) lit. a) Cod penal.

Fiind sesizată de procuror, cât privește greșita soluție adoptată cu referire doar la inculpata Demian Elena, instanța de apel a decis casarea sentinței și în privința inculpatei Ceban Maria, fără a face referire la prevederile art. 411 Cod procedură penală – efectul extensiv al apelului – și fără a ține cont de prevederile art. 409 Cod de procedură penală, or în privința ultimei sentința a fost contestată numai cât privește cheltuielile judiciare. În acest caz, deoarece prin apelul procurorului nu a fost contestată latura penală în privința Mariei Ceban, instanța de apel nu era în drept de a înrăutăți situația inculpatei.

Instanța de apel și-a motivat soluția contradictoriu, în partea descriptivă a deciziei făcând trimitere la art. 60 Cod penal (*pct. 26 a hotărârii recurate*), prevederi ce se aplică doar în cazul *liberării de răspundere penală*, iar în dispozitiv indicând la *liberarea de pedeapsa penală*, care nu se aplică în cazul prescripției tragerii la răspunderea penală.

Contradictorialitate în motivare se regăsește și în pct. 27 a deciziei recurate, depășindu-se limitele învinuirii aduse Mariei Ceban. În acest sens se reține că, Mariei Ceban i se incriminează doar confecționarea actului vădit fals, instanța de

apel reținând anume această faptă prejudiciabilă în seama inculpatei nominalizate și încadrându-i juridici acțiunile conform faptei comise (pct. 24 a deciziei), iar în continuare instanța de apel motivează că respinge argumentele procurorului-apelant „Or, în cadrul cercetării judecătorești, nu au fost prezentate careva probe ce ar confirma că inculpatele Ceban Maria și Demean Elena, ar fi folosit până în prezent actul vădit fals, care acordă drepturi.” (pct. 27 a deciziei).

În al treilea rând, art. 415 alin. Cod de procedură penală stipulează că *instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel.*

Conform art. 394 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală *partea descriptivă a hotărârii trebuie să conțină probele pe care se întemeiază concluziile instanței de judecată și motivele pentru care instanța a respins alte probe.*

Prevederile art. 101 alin. (4) Cod de procedură penală stipulează că *instanța este obligată să motiveze în hotărâre admisibilitatea și inadmisibilitatea tuturor probelor administrate.*

Conform procesului-verbal al ședinței de judecată din 18 decembrie 2019, procurorul a înaintat cerere de anexare a informației privind ședințele de judecată în cauza civilă ce este în legătură cauzală cu cea penală (f.d. 73, vol. III), instanța dispunând admiterea cererii.

Tot din acest proces-verbal rezultă și că apărătorul inculpatei Demean Elena a făcut referire la următoarele probe: – originalul cererii din 08.07.2014 depusă de Demean Elena la Oficiul Cadastral Teritorial Căușeni; – originalul scrisorii care a fost expediată de către Oficiul Cadastral Teritorial Căușeni la adresa Elenei Demian ca răspuns la cererea din 08.07.2014; – copia certificatului de moștenitor testamentar nr. XXXXX din 24.11.1998; – copia actului eliberat de către întreprinderea „Sovhozul Rodina” privind transmiterea în posesie lui Ceban Macar a ternului pe lângă casă; – copia schiței a ternului pe lângă casă din 14.05.1991; – copia certificatului de deces a lui Ceban Macar; – încheierea nr. 10- 30/16 din 06.12.2016 adoptată de judecătoria Căușeni; – decizia nr. 21r-3/17 din 06.02.2017 pronunțată de Colegiul Penal la Curții de Apel Chișinău (f.d. 76, vol. III).

Din analiza textuală a hotărârii recurate se reliefează faptul că probele prezentate de părți și invocate în susținerea argumentelor, chiar dacă au fost obiect de studiu, nu au fost apreciate în nici un mod de instanța de apel, or conținutul probelor și argumentele de admiterea sau respingere a acestora nu își găsesc reflectare în partea descriptivă a hotărârii.

În opinia Colegiului, instanța de apel era obligată să se pronunțe motivat asupra noilor probe, deoarece în viziunea apelanților, aceste motive ar putea răsturna soluția adoptată de prima instanță și afecta temeinicia hotărârii, cu atât mai mult că, în lumina jurisprudenței CtEDO, deși instanțele nu sunt obligate să se expună asupra motivelor de respingere a fiecărui argument a unei părți (hotărârea CtEDO *Ruiz Torija versus Spania*), acestea nu sunt scutite de obligația de a examina în modul corespunzător principalele motive invocate și de a le da un răspuns (hotărârea CtEDO *Moreira Ferreira versus Portugalia*).

Se menționează și că la 06 noiembrie 2019 apărătorul inculpatei Demean Elena a înaintat cerere de solicitare a prezentării de către Oficiul Cadastral Căușeni a dosarului cadastral a bunului imobil cu nr. XXXXX. Instanța nu a soluționat această solicitare și după cum rezultă din procesul-verbal al ședinței de judecată „Președintele ședinței anunță avocatul Nicolaev Ghenadie că trebuie să prezinte copii și celorlalți participanți pentru a se putea expune referitor la cerere ” (f.d. 69, vol. III), omițând să se pronunțe asupra solicitării de administrare a noii probe, prin ce a adus atingere principiilor contradictorialității și nemijlocirii cât și a dreptului la apărare, or fiecărei părți la proces trebuie să i se acorde o oportunitate rezonabilă pentru a-și prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-un dezavantaj față de partea adversă (hotărârea CtEDO *Foucher versus Republica Franceză*, 18 martie 1997 §34).

În baza celor expuse supra, Colegiul concluzionează, că erorile procesuale enunțate nu pot fi reparate în prezenta procedură, impunându-se casarea totală a deciziei cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, or judecarea apelurilor a avut loc cu derogări de la normele procesual-penale, hotărârea nu cuprinde motivele pe care se întemeiază, iar dispozitivul este expus neclar și instanța de recurs

nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza pe fond, substituind instanța care a judecat apelurile cu încălcarea prevederilor procesual penale.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, care să corespundă prevederilor art. 417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

d e c i d e :

Admite recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău Popov Oleg și avocatul Nicolaev Ghenadie, în numele inculpatei Demean Elena, casează decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 19 februarie 2020 în cauza penală privindu-le pe **Ceban Maria XXXXX** și **Demean Elena XXXXX**, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia pronunțată integral la 20 august 2020.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecător

Liliana Catan

Judecător

Ion Guzun

Judecător

Victor Burduh

Judecător

Nicolae Craiu